

Oponentský posudek na bakalářskou práci Terezy Křivánkové

Název práce: **Proměny konstrukcí soukromé a veřejné sféry z genderového hlediska ve vybraných ženských časopisech**

Posudek zpracovala: Doc. PhDr. Blanka Knotková-Čapková, Ph.D., Katedra genderových studií FHS UK

V Praze, 6. 9. 20011

Diplomandka si pro svou práci vymezila **téma** z několika hledisek velmi vhodně: zaprvé se jedná, pokud je mi známo, o první srovnání dvou vybraných časopisů (*List paní a dívek* a *Tina*) z genderové perspektivy – práce je tedy bezesporu původní; zadruhé považuji za dobrou volbu metodu kvantitativní obsahové analýzy, což je na bakalářské úrovni dobře zvládnutelné; zatřetí je téma dobře vymezeno i z hlediska rozsahu a náplň práce tomuto vymezení skutečně odpovídá.

Struktura práce má požadované náležitosti a nemám k ní v podstatě připomínky. Naopak cením, že autorka správně zachovává poměr rozsahu teoretické a empirické části, která je skutečným těžištěm textu. Členění textu je logické a přehledné.

V **teoretické části** postupuje text od obecnějšího vymezení konceptů, s nimiž pracuje, k jejich konkretizaci v oboru mediálních studií. Kontext, který práce nabízí, směřuje spíše k sociálně-historické problematice (viz podkapitola 2.6.2. – zde velmi kladně hodnotím, že autorka rozlišuje vývoj vztahu soukromé a veřejné sféry v různých společnostech, viz str. 22). Zvolené kontextuální zaměření je jistě pochopitelné vzhledem k tomu, že autorka svou práci předkládá na Společenskovědním modulu. Nemohu zde nicméně neuvést, že u textové analýzy by bylo vhodné věnovat přece jen hlubší pozornost problematice jazyka – ať už z hlediska teoretického (jazyk jako nástroj mocenského působení), tak praktického (v práci nejednotné – a nereflektované a nevysvětlené – používání generického maskulina, viz v 1. části např. str. 5, 8, 17, a jinde genderově vyváženého jazyka – např. str. 6, 8, 9, 17; nekritizují zde, *zda* autorka GM používá či nikoli, ale že svou volbu či konkrétní volby nikde nevysvětluje).

Pokud jde o **konceptualizaci kategorie genderu**, je zjevné, že autorka načetla v rámci bakalářské úrovně dostatečný počet relevantní odborné literatury. Koherentně vychází ze sociálně konstruktivistického paradigmatu, výrazně se opírá např. o text P. Bourdieuho, kde vykazuje dobré porozumění jeho konceptualizaci (ačkoli se nejedná o text snadný). Je zde patrná snaha nezjednodušovat pojetí genderu výhradně pouze sociálního konstruktů na rozdíl od „čistě biologického“ pohlaví – konstruovanou povahu tělesnosti autorka alespoň naznačuje, opět s odkazem na Bourdieuho (např. na str. 10). Bylo by ovšem vhodné ještě zmínit i další problematické (a teoreticky se vyvíjející) aspekty genderové teorie, zejména pokud jde o dnes již překonané vnímání genderu jako kategorie týkající se pouze mužství či ženství – tedy aspekty dichotomního a heteronormativního pojetí genderu, což v práci příliš reflektováno není (podkapitola 2.4). U androcentrického vnímání mužství a ženství (tamtéž) bych doplnila odkaz na de Beauvoir, která tuto otázku rozpracovala jako jedna z prvních autorek. U stereotypního přiřazování určitých charakteristik mužství a ženství, což autorka

velmi výstižně představuje v podkapitole 2.4.1., by u textové analýzy bylo vhodné odkázat na koncepty genderových archetypů a jejich feministickou kritiku, což bylo rozpracováno i v české odborné literatuře.

Kapitolu věnovanou **metodologii** považuji za celkově výborně zpracovanou. Je z ní zřejmé, že se autorka důkladně seznámila se zvolenou metodou, správně ji charakterizuje a náležitým způsobem ji pak v **empirické části** aplikuje. Pečlivou pozornost věnuje i charakteristice obou zvolených časopisů (viz podkapitola 3.1.3). K charakteristice metodologie bych měla dvě drobnější připomínky: 1) Třebaže se zde pracuje s kvantitativní obsahovou analýzou, nikoli s kvalitativními metodami, které jsou charakteristické pro feministický výzkum, mohl zde myslím být vzhledem k tématu práce feministický výzkum a jeho specifika alespoň stručně zmíněn. 2) Za formulačně problematické považuji generalizující sdělení typu věty na str. 37: „Hlavní otázkou mého výzkumu je, jak se proměnily konstrukce soukromé a veřejné sféry ve vztahu k femininitě a maskulinitě během více než osmdesáti let“ (podobné zobecnění viz str. 56). Toto dle mého názoru nelze obecně zjistit na základě analýzy 8 čísel (dle metody náhodného výběru) z každého z obou časopisů.

Vlastní analýza je prováděna podle kódovací knihy, kterou autorka smysluplně sestavila a dostatečně představila. Porozumění zvolené metodě a její aplikování považuji za výborné a zde nemám žádné zásadní připomínky. Autorka si dala pečlivou práci i se sestavováním přehledných a dobře strukturovaných tabulek. Drobné rezervy vidím ve stránce interpretační, kdy na některých místech autorka spíše konstatuje zjištěná data (např. na str. 44, 47 či 52 – jaký rozsah je kterému tématu věnován) – zde by mohly být nabídnuty interpretace těchto zjištění v rámci zvoleného teoretického paradigmatu. Toto však neplatí o textu obecně, jinde se autorka o interpretaci úspěšně snaží (např. str. 48, 53, 55 či 60) a mnohé z těchto interpretací považuji za trefné. Za každou podkapitolou je připojeno užitečné dílčí shrnutí, celkově výsledky práce sumarizuje Závěr.

Záběr **bibliografie** je na bakalářskou práci více než dostačující. Připomínku bych formulovala k ne vždy dopracovanému odkazování. Některé odkazy v textu jsou nejasné a v bibliografii neuvedené – např. „Český, 2008“ (str. 25); nejasný je také odkaz u tabulky na str. 12. Problematické jsou sekundární odkazy (např. na strukturální funkcionalismus, str. 16-17), i když je třeba říci, že primární odkazy v práci zřetelně převažují. U odkazů na přednášky Dr. Havelkové si autorka poněkud zjednodušila práci, mnohé zde uvedené koncepty lze snadno dohledat v publikovaných pracích této vyučující. Celkově však v práci Terezy Křivánkové převažuje kvalitní odkazování. Kvalitní je i stránka stylistická a jazyková, až na drobné chyby v interpunkci.

Celkové hodnocení: Práce Terezy Křivánkové prokazuje schopnost autorky dobře vymezit téma, aplikovat zvolenou vědeckou metodu, pracovat s odbornou literaturou, propojit teoretické koncepty s empirickým výzkumem i přehledně shrnout dosažené poznatky. Připomínky, které výše uvádím, nepovažuji u bakalářské práce natolik závažné, aby musely vést ke snížení výsledné známky. V případě úspěšné obhajoby bych se tedy nebránila **výbornému hodnocení**.